

Historiske væve i danske museumssamlinger

*Af Kathrine Vestergaard Brandstrup, cand. mag i middelalderarkæologi,
Ditte Krøner, cand. mag i kulturhistorie og Flemming Lundholm, håndvæver*

Denne artikel er tilegnet professor i arkæologi Eva Andersson Strand. Projektet, Red Væven, har hun taget under sine vinger, men desværre var resultaterne af dette projekt endnu ikke færdige, da festskriftet til hendes ære var sat i produktion.

Indledning

Den nutidige forestilling om en vævs udseende er grundlagt i slutningen af det 19. århundrede, hvor en ny dansk vævetradition opstod inden for rammerne af den danske husflidsbevægelse.¹ Behovet for at få udviklet og fremstillet væve til både undervisning og elever, satte husflidslærer Anders Lervad i Askov i gang med en produktion, og i dag er det stadig Lervad- eller Askov-væven, vi kender som den moderne danske væv. Men hvilke typer af væve blev brugt før Anders Lervad fremstillede Askovvævene? Hvordan så vævene ud og hvilke spor har vi af dem i dag?

I 2024 gennemførtes et pilotprojekt af projektgruppen Red Væven² på Center for Tekstilforskning, Københavns Universitet, med titlen *Den danske væv fra det 17.-20. århundrede - et pilotprojekt om definerings, dokumentering og bevaring*. Projektets formål er bl.a. at undersøge museernes kassationer af væve i forbindelse med gennemgange og flytninger af samlinger i de sidste 10-20 år. Derudover bliver der sjældent indsamlet væve på museerne. Måske fordi ingen ved hvilke væve, der er værd at bevare, hvilke væve museerne burde have i deres samlinger eller hvilke væve, de burde optage i deres samlinger.

Der eksisterer ikke et samlet overblik over danske væve, men i et forskningsarbejde om svenske væve fra 1970'erne af Gertrud Grenander Nyberg, trækkes der tråde fra middelalderens Europa til nyere tids Sverige.³ Nogle af hendes tanker om vævens typologi ligger til grund for vores arbejde med vævetyper. Grenander Nyberg bygger en del af hendes arbejde på den danske sprogforsker Poul Andersens hæfte med redegørelse og spørgsmål om vævning i regi af *Udvalg for Folkemaal's publikationer*.⁴ Her redegør han for arbejdsgangene i forbindelse med vævning og oplister en række ord for de forskellige dele på en væv. En tredje kilde, der oplister og beskriver forskellige typer af og dele til væve, er Lervad-virksomheden. For perioden 1895 til 1980'erne kan der ud fra salgskataloger og samlevejledninger defineres en række vævetyper, der har været gennemgående for det 20. Århundrede.

Denne artikel er en foreløbig opsamling og analyse af de data, der er indsamlet i 2024. Vi har arbejdet på at definere nogle vævetyper således, at vi får et typologisk begrebsapparat at arbejde videre med.

At samle en væv - Metodisk arbejde

Vi har besøgt 6 museumssamlinger på tværs af Danmark. Det er blevet til en registrering af cirka 50 væve. Indsamlingen af data og registrering er sket ved besøg i museernes magasiner og udstillinger. Hver væv er registreret i en database og alle museumsbesøg er dokumenteret med fotos. Et registreringsskema er udviklet på baggrund af en prøveregistrering af elleve væve

1 Havsteen-Mikkelsen.

2 Projektgruppen har bestået af Eva Andersson Strand, Susanne Lervad, Flemming Lundholm, Ditte Krøner samt Kathrine Vestergaard Brandstrup 2025. Projektet var finansieret af Louis-Hansen Fonden og Beckett Fonden

3 Nyberg 1974.

4 Andersen 1955

fra Hjerl Hedes samling.⁵

Dataen er analyseret, og ud fra den er der defineret en række typer i materialet på baggrund af ligheder, forskelle og særlige kendetegn. En funktionsanalyse af redskabet væv, sammenholdt med studier af det svenske materiale, ligger til grund for udpegningen af ældre danske vævetyper.⁶ En række profiltegninger af vævenes sidestykker er udarbejdet og foreligger som typeidentifikatorer. Disse profiltegninger og beskrivelsen af vævetyperne er offentliggjort på projektets hjemmeside.⁷

I forbindelse med definitionen af vævetyperne har der været behov for at udvikle et begrebsapparat til beskrivelse af de enkelte dele i væven. Undervejs i registreringerne har vi etableret et fælles sprog, men det har efterfølgende i beskrivelserne af hver enkelt væv måttet tilpasses og ændres lidt. En af håndbøgerne inden for tekstilterminologi er *Nordisk Tekstilteknisk Terminologi*.⁸ Det er dog ikke muligt at finde alle ord og begreber, der skal bruges i beskrivelserne af væve, og derfor er flere termer udvalgt på baggrund af Poul Andersen, Gertrud Grenander Nyberg og Lervads samlevejledning nr. 2 og 4.⁹

I registreringen er der ikke medtaget mindre typer af væve som f.eks. spjældvæve eller båndvæve. Maskinvæve af den type, der er halv- eller helautomatiske, er heller ikke medtaget i registreringen. En anden afgrænsning, der er foretaget, er detaljeringsgraden af registrering af løse dele og ekstra tilbehør til de enkelte væve, f.eks. er trendborde, skytter, trendkasser, spoleapperater m.m. heller ikke registreret. I tilfælde, hvor der har hørt en jaquardmaskine til en væv, er denne heller ikke nærmere registreret ligesom løse dele som skafter, søller, trisser, sideskamler og tramper kun undtagelsesvis er beskrevet. I tilfælde hvor vævene ikke har været komplette eller hvor mange vævedele uden nummer ikke har kunnet sættes sammen med de bærende dele af en væv, er disse heller ikke medtaget i registreringen.

Alt i alt har den metodiske tilgang, hvor en arkæolog, en arkæo-historiker og en væver har set på materialet med hver deres blik, været med til at give registreringen en tværfaglig tilgang. Vi har set på selve genstanden som helhed, set på dens værdi som redskab og undersøgt dens livsbiografi. Typologisering er en ældre metode inden for etnologien, men dog stadig en udbredt metode inden for arkæologien. Både med baggrund i arkæologien og i håndværkskundskaben, har vi valgt at benytte typologisering af vævene som en metode til at få overblik over de forskellige former der findes på væve. Et grundelement i typologiseringen er funktionsanalysen samt at danne et fælles begrebsapparat til at tale om væven og dens forskellige dele.

Funktionsanalyse

Vævens vigtigste funktion. For at forstå vævens funktion som redskab til at væve med, består en vævning af mindst to trådsystemer, hvoraf et trådsystem (trenden) er fikseret enten horisontalt eller vertikalt og bliver sammenføjet med et andet trådsystem (islætten) efter et på forhånd planlagt system (binding). En væv er et redskab, der fikserer eller strækker en trend enten horisontalt eller vertikalt og som muliggør, at islætten kan indføres mellem trendtrådene ved, at der dannes et skel og dermed kan skabes en sammenføjet helhed. De grundlæggende funktioner i en væv kan defineres til tre elementer: 1) et trendstrækkende element, 2) et skeldannende element og 3) et sammenføjende element. Disse tre elementer vil i princippet

⁵ Museumsbesøg og registreringer er udført af projektmedarbejdere, cand.mag. i tekstilarkæologi Kathrine Vestergaard Brandstrup og væver Flemming Lundholm, samt tekstilarkæolog og cand.mag. i kulturhistorie Ditte Krøner.

⁶ Nyberg 1974.

⁷ <https://www.traditionaltextilecraft.dk/save-the-loom>

⁸ Nordisk Tekstilteknisk Terminologi, 1979

⁹ Andersen 1955, Nyberg 1974, <https://www.traditionaltextilecraft.dk/lervad-archive>

kunne overføres til alle typer af væve. I denne undersøgelse er den overordnede type væv den såkaldte trampevæv, skaftevæv eller horisontal væv. Termen trampevæv bruges herefter som overordnet fælles term for et redskab med en horisontal, trendstrækkende del bestående af to bomme, en skeldannende del bestående af skafter, der bevæges ved hjælp af tramper, og en sammenføjende del bestående af et slagbord med kam.

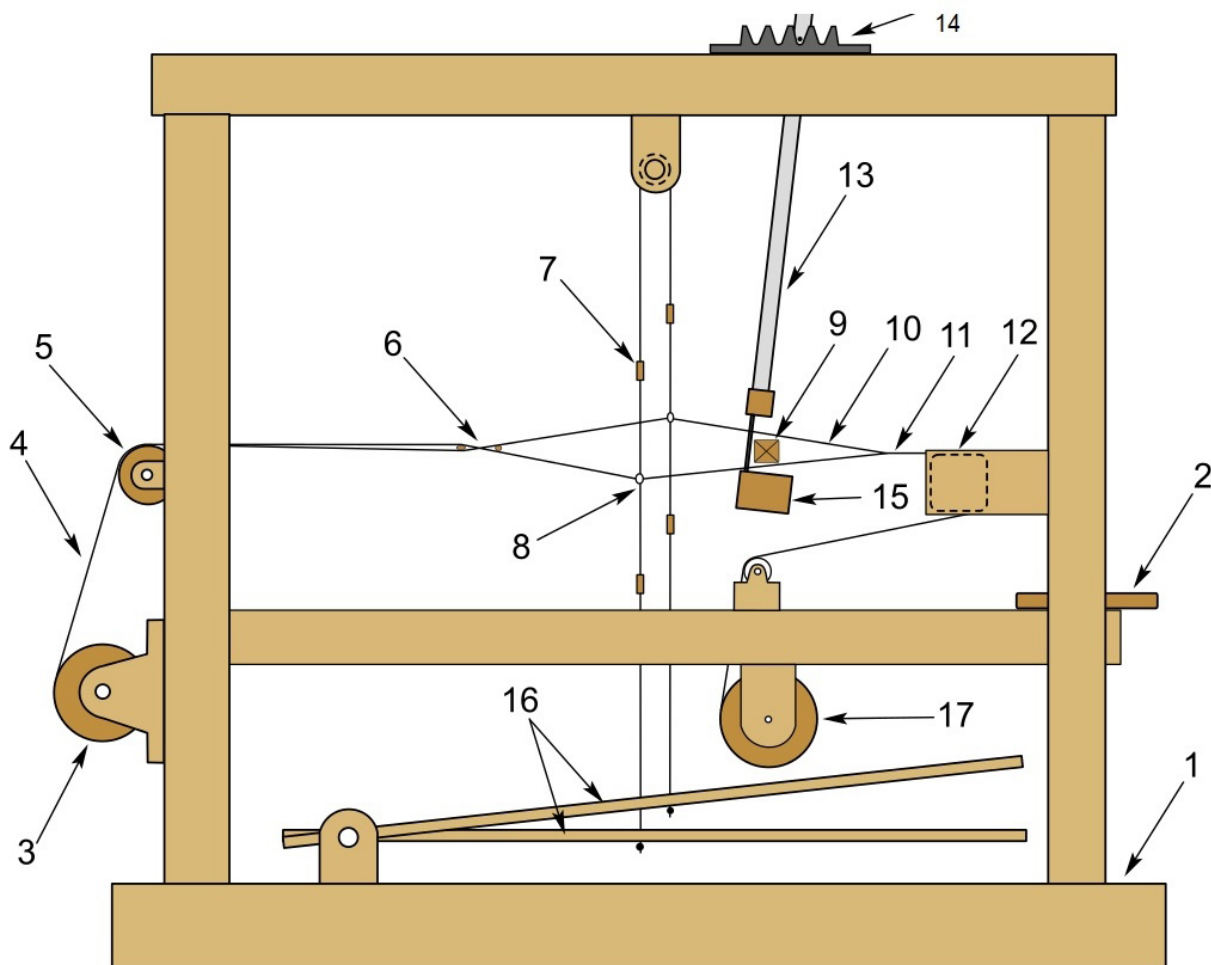

Fig. 1: Vævens dele. By Bastian, CC BY 3.0, <https://commons.wikimedia.org>

1.	Sidestykke/gavl	2.	Bænk - væverens plads
3.	Bagbom/trendbom	4.	Trendtråde/trenden
5.	Strøgbom/strækbom	6.	Skelkæppe
7.	Skeldannende del	8.	Skafter og trisser samt søller
9.	Skytte med islætgar	10.	Skellet
11.	Det vævede stykke	12.	Brystbom
13.	Slagbord med kam	14.	Slagbordets ophæng
15.	Underslagbord	16.	Tramper
17.	Tøjbom lige under knæbom		

Trampevævens dele

Trampevævens tre grundlæggende dele er monteret i en konstruktion, der består af to gavle eller sidestykker, der i vævens bredde er samlet med samletræer, også kaldet slåer. Den trendstrækkende del bestående af to bomme er placeret henholdsvis forrest og bagerst i væven parallelt med slåerne. Den bagerste bom, kaldet bagbom eller trendbom, er den roterende akse hvor trendtrådene er forankret eller rullet på. Den forreste bom kaldes tøjbommen, da det færdige vævede tøj (gammel dansk ord for stof) rulles op på denne efterhånden som vævningen pågår. Væveren er således placeret foran det færdige vævede stykke, siddende på en bænk eller skammel, men med retning ind i væven. Vævens højre sidestykke er således til højre, når man står foran væven og ser ind i væven. Bagbommen er ofte placeret udenfor væven, dvs. på bagsiden af sidestykkerne, mens tøjbommen som regel er placeret inde i væven. Vævens længderetning er således fra stedet forrest i væven, hvor væveren sidder, til stedet bagerst i væven, hvor bagbommen er monteret. Både i bredde- og længderetning kan dele været placeret nederst, i midten eller øverst. I længderetningen og i midten af væven går vævelinien. Den svarer til trendens bevægelse fra bagbommen til der, hvor islætten bliver ført ind og føjet sammen med trenden. Herefter bliver det færdige vævede stykke ført hen over en brystbom, tilbage ind i væven og rullet op på tøjbommen. Brystbommen er således en ikke-roterende del, der er placeret i vævelinien, tæt på væverens mave eller bryst. På vævelinien ca. midt inde i væven passerer trenden skafter og slagbord. Den skeldannende del bestående af skafter og tramper kan have forskellig udformning, men fungerer i princippet på samme måde.

Formålet med den skeldannende del er at kunne skille trendtrådene ad i lag efter et bestemt system (binding) og dermed åbne et skel, hvori islætten kan indføres. Det mest simple system er to lag og dermed to skel. Den binding kaldes en toskaft eller lærredsbinding. I praksis bliver trenden inddelt i et, to, et, to osv. Alle tråde nr. 1 er i et lag sammen og alle tråde med nr. 2 er i et andet lag. Den skeldannende del skal således kunne skille alle tråde nr. 1 fra tråde nr. 2. I den horisontale trend kalder man det at løfte og sænke tråde. Først løftes alle tråde nr. 1 mens alle tråde nr. 2 sænkes - derefter skal den modsatte bevægelse ske - alle tråde nr. 2 løftes mens alle tråde nr. 1 sænkes. Hver enkelt tråd bliver forsynet med en sølle - dvs. trendtråden bliver trukket igennem et øje/hul i en sølle, der er ophængt i et sæt skafter. Et sæt skafter består af 2 stokke med søller. Foruden det lille øje midt i søllen, hvor trenden trækkes igennem, er søllerne også lukkede i begge ender og danner dermed to store løkker, hvori de to skafter er placeret. Det øverste skaft bærer altså søllerne, mens søllerne bærer det nederste skaft. I en toskaftsbinding med systemet 1, 2, 1, 2 osv. skal der bruges 2 sæt skafter. De to øverste skafter med søller bliver forbundet oppe i væven og de to nederste skafter bliver i gulvhøjde forbundet til hver sin trampe. Således opstår ligevægtsprincippet, hvor en trampe trædes ned og dermed trækker det ene sæt skafter op, som igen trækker det andet sæt skafter med op og dermed opstår et åbent skel mellem skaft 1, der er sænket og skaft 2, der er løftet. I en såkaldt trisseopbinding er der indsat trisser over det øverste skaft, som giver et bedre og stærkere træk fra skaft 1 til skaft 2. Der findes også eksempler på, at der er indsat ekstra led mellem de underste skafter og tramperne i form af enten hest eller sideskamler. Heste hænger løse i væven bundet til skaft og trampe, mens sideskamler er placeret i en holder på den indvendige side af sidestykket/gavlen. I en kontramarchopbinding er opbindingen kombineret med vipper ovenfor de øverste skafter og hhv. lange og korte sideskamler mellem de nederste skafter og tramperne. Således starter en nedtrådt trampe en bevægelse hvor skaft 1 sænkes, mens skaft 2 løftes direkte. Både en trisseopbinding og en kontramarchopbinding kræver, at vævens sidestykker har en højde, der ligger et stykke over vævelinien. Tramperne skal forankres i den ende, der ikke trædes på og skal være løftet over gulvhøjde, så der er plads til at kunne træde dem ned. Oftest er tramperne monteret i en holder eller et fæste - en såkaldt gaffel - der er indbygget i den nederste, bagerste slå - altså det samletræ, der samler de to sidestykker i bredden.

Foran den skeldannende del er slagbordet placeret. Slagbordets funktion er at sammenføje

islættene, der er indført i trendens skel. Efter trendtrådene er passeret igennem søllerne, passerer de igennem en såkaldt kam der er monteret i slagbordet. Kammen består af en ramme med en masse små lameller fordelt med samme afstand imellem. Trendtrådene lægges i mellemrummene således at de er fikseret i både vævningens bredde og i afstanden til hinanden. Kammen er skubbet bagud og placeret lige foran skafterne, når skellet er åbent og islætten føres ind i skellet. Herefter trækkes kammen hen mod det færdigvævede stykke og skaber den sammenføjede helhed mellem trend og islæt. Slagbordet skal altså kunne svinge frem og tilbage i væven og kan således være ophængt eller stående, placeret indvendigt, dvs. indenfor sidestykkerne, eller udvendigt - udenfor sidestykkerne. Slagbordet består af et underslagbord og et overslagbord, hvorimellem kammen er monteret. Under- og overslagbord er monteret med slagbordsarme, der kan have forskellige udformninger. I et hængende slagbord vil slagbordsarmene være monteret på en stang, hvorved slagbordet er ophængt. Montering af slagbordets bærestang på sidestykkerne kan være meget forskellig, men et hængende slagbord kræver også at sidestykkerne har en vis højde over vævelinien. Ved et stående slagbord er slagbordsarmene monteret udvendigt nederst på sidestykkerne.

Andre dele i væven som kan forekomme, men ikke altid gør det, er strøgbom/strækbom og knæbom. Bagbommen kan være udformet med et bomhoved eller have et palhjul, men har som regel en form for låsemekanisme. Tøjbommen vil altid være monteret med palhjul og en pal - enten placeret indvendig i væven, eller med et bomhoved, der er stukket igennem sidestykket og palhjulet monteret

Fig. 3: Detalje af slagbordets ophængningsmåde. Stangen der bærer slagbordet er trukket ned over slagbordsarmene. Et metalbeslag og en jerndorn i enden af stangen passer ned i det kamtakkede jernbeslag på gavlarven. Slagbordets placering foran skafterne kan justeres frem og tilbage.

Foto: Kathrine Brandstrup.

Fig. 2: Trampfæstet monteret på den nederste, bagerste slå. En gaffel med plads til 5 tramper, men har en 6. trampe placeret længst ude til venstre i billedet.

Foto: Ditte Kröner

udvendigt. Sidestykkerne består således af høje og halvhøje standere forbundet af planker, fodremme, topremme eller gavlarne.

Typologisering baseret på funktionsanalyse

Med udgangspunkt i funktionsanalysen er sidestykker udvalgt som det primære karakteristika i typologien. Der er således fire grundtyper. 1) Helrammевæven hvor bag- og fremstander begge er høje og sammen med en toprem foroven og en planke forneden danner en hel ramme. 2) Bagstandervæven med en høj stander bagerst i væven forbundet til en halvhøj fremstander med en planke placeret under vævelinien. Foroven på bagstanderen er monteret en gavlarm der strækker sig mod forneden af væven og danner underlaget for ophængning af skelmekanismen og et hængende slagbord. 3) Fremstandervæven med en høj stander forrest i væven, der er forbundet med en halvhøj stander bagerst i væven ved hjælp af en planke placeret i den nederste halvdel af væven. En gavlarm er her monteret øverst på fremstanderen og strækker sig bagud i væven. 4) Midtstandervæven har den høje stander midt i væven og forbindes til de halvhøje frem- og bagstandere ved hjælp af planker placeret i den nederste del af væven.

Blandt de registrerede væve ses grundtyperne tydeligt, men der forekommer også variationer ved grundtyperne, som har gjort en nuancering nødvendigt. Der findes således flere typer med en helrammekonstruktion, flere typer af bagstandvæve hvor en ekstra bagstander er indsat i konstruktionen og midtstandervævene er også konstrueret på flere forskellige måder. Dertil er typologiseringen også baseret på karakteristika indenfor de skeldannende dele og trendstrækkende dele af vævene. En type er således defineret fordi konstruktionen er velegnet til at bære udbyggede skelmekanismer som trækværk, harnisk og jaquardmaskiner, mens en anden type er defineret på baggrund af et særligt træk ved bagstanderne. Typologiseringen er udmundet i defineringen af i alt 9 typer.

De 9 vævetyper¹⁰

De definerede 9 vævetyper er baseret på det materiale, der er indsamlet i pilotprojektet og omfatter ca. 50 væve fra 6 museer. Typerne skal derfor ikke ses som endelige typer, men som foreløbige resultater, der med registreringen af flere væve fra flere museer, skulle nuanceres og omtolkes.

I Jylland har vi registreret væve i Museum Sønderjylland, Museum Vest (tidligere Sydvestjyske Museer,) Hjerl Hede og Den Gamle By i Århus, derudover har vi på Sjælland registreret væve på Museum Vestsjælland og på Frilandsmuseet. Både Den Gamle By og Frilandsmuseet har samlinger fra hele Danmark, men gode proveniensoplysninger gør det muligt at skabe et billede af mulige regionale forskelle. Vi mangler at registrere væve på Fyn, Lolland-Falster og Bornholm, samt i Nordjylland, på Djursland og Syd- og Nordsjælland for at

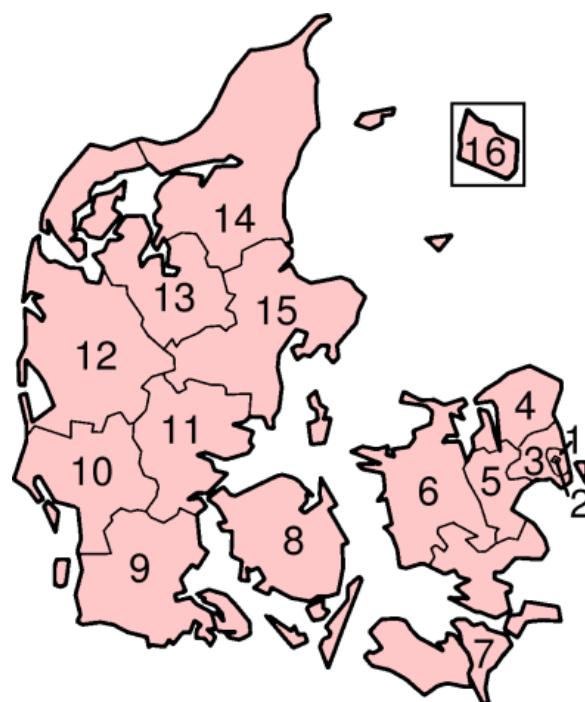

Fig. 4: Af de seksten gamle amter i Danmark har vi registreret væve i fem af dem.
Creative Commons Wikimedia.

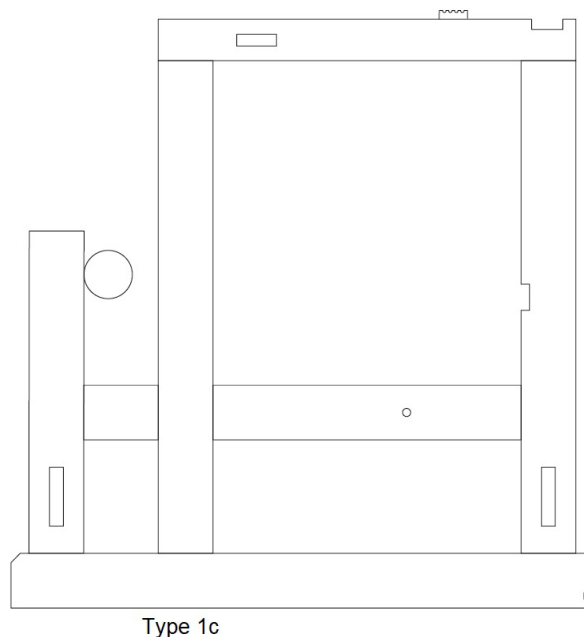
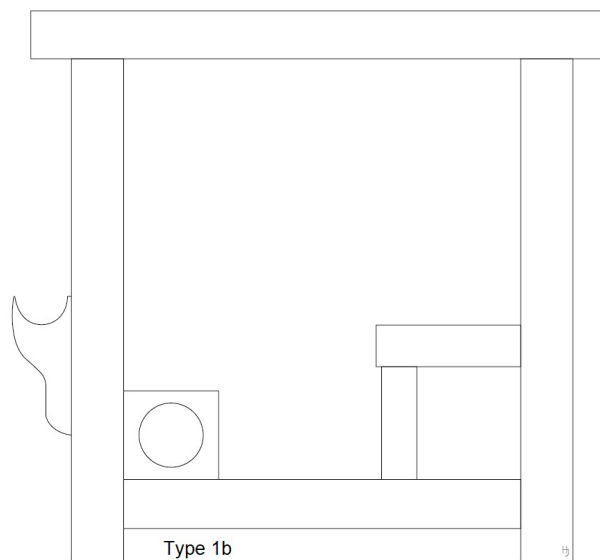
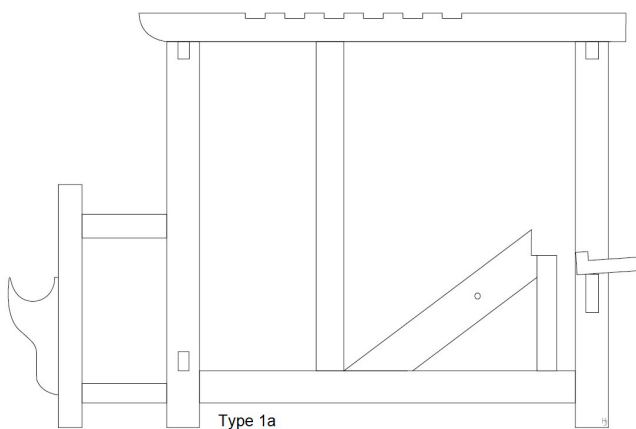
¹⁰ Et antal væve fra registreringen er ikke medtaget i typologien ovenfor. Det drejer sig om tre væve af Lervads ældre væve nr. 2 og 3 fra henholdsvis Esbjerg og Hjerl Hede. Hertil kommer to væve, der har været brugt som båndvæve i possementmagerier og en halvautomatisk væv af CM Madsens patent - alle tre er fra Den Gamle By.

kunne danne os det fulde overblik.

Type 1: Helrammevæv med mulighed for harniskrustning

Konstruktionen er udformet som en ramme, hvor sidestykkerne består af to høje standere - en fremstander og en bagstander. De er forbundet af en planke nederst og en toprem øverst. Vævene af denne type har stor højde og længde - helt op omkring 200 cm i højden og 200 cm i længden og er udført i kraftigt tømmer. Bagbommens placering giver mulighed for ekstra stræk på trenden, enten fordi bagbommen er placeret i en udbygning bagerst på væven, eller fordi der er indsat en støgbom/strækbom, således at bagbommens placering er nede i gulvhøjde eller halvt oppe i forhold til vævelinien. Vævene har hængende slagbord, sideskamler og en hel fast bænk. Der er 7 væve af denne type, som alle har forskellige detaljer. Ved tre af vævene er en jacquardmaskine bevaret sammen med væven. Ved de øvrige fire væve kan det ikke afgøres, om væven har haft en form for harniskrustning, trækværk eller evt. blot mulighed for mange skafter. Der er eksempler på, at væven er ombygget af en ældre fremstandervæv.

Til type 1 hører følgende væve: Anton Hermansen's og Køng-væven fra Den Gamle By, Damaskvæven fra Hjerl Hede, KAM 2088 fra Museum Vestsjælland, den ene af to væve fra Sønderborg og HAM 0999x001461 fra Museum Sønderjylland.

Type 2: Helrammevæv med symmetriske standere

Fig. 5, 6 og 7: Profiltegninger af sidestykker af Type 1. Type 1a er profiltegning af Herman Antonsens jacquardvæv fra Den Gamle By, Type 1b er profiltegning af jacquardvæven fra Fabrikken Køng og Type 1c er profiltegning af KAM 2088 fra Museum Vestsjælland.

Tegningerne er udført af Helene Lilje Jensen.

Konstruktionen er udformet som en ramme, hvor sidestykkerne består af to høje standere forbundet af en planke nederst og en toprem øverst. Vævene af denne type er generelt af en lettere og mere spinkel konstruktion end vævene af type 1. Vævene har hængende slagbord og en bagbom placeret på bagstanderne omkring vævelinien, monteret i enten udskæringer i selve bagstanderen eller i bomknægte. Bagbommene har et palhjul monteret med jernbeslag. Vævene har en hel fast bænk og en brystbom monteret på indersiden af forstanderne. Der er som regel ingen strøgbomme/strækbomme eller knæbomme, men dog sideskamler. Både bagbom og tøjlbom har en rille til montering af bomkæppen og tøjlbommens palhjul er placeret indvendig i væven. Trampfæstet er monteret på den nederste, bagerste slå. Der er 4 væve af denne typer. De tre af vævene har et trampfæste med plads til 5 trapper, mens den fjerde væv (Tystrupvæven fra Frilandsmuseet) muligvis har fået ombygget trampfæstet. Der er spor af bemaling og profilkanter på flere af vævene. Der er samlemærker eller tømmermærker på flere af vævene. Vævene har en længde mellem 146-182 cm, højden spænder fra 158 til 168 cm og vævebredden ligger omkring 120 cm.

De fire væve af type 2 er nr. 8851 Vembvæven og nr. 6016 Tystrupvæven fra Frilandsmuseet, væv nr. HH 43/67 fra Hjerl Hede og væv nr. HAM 2976, den ødelagte, fra Museum Sønderjylland.

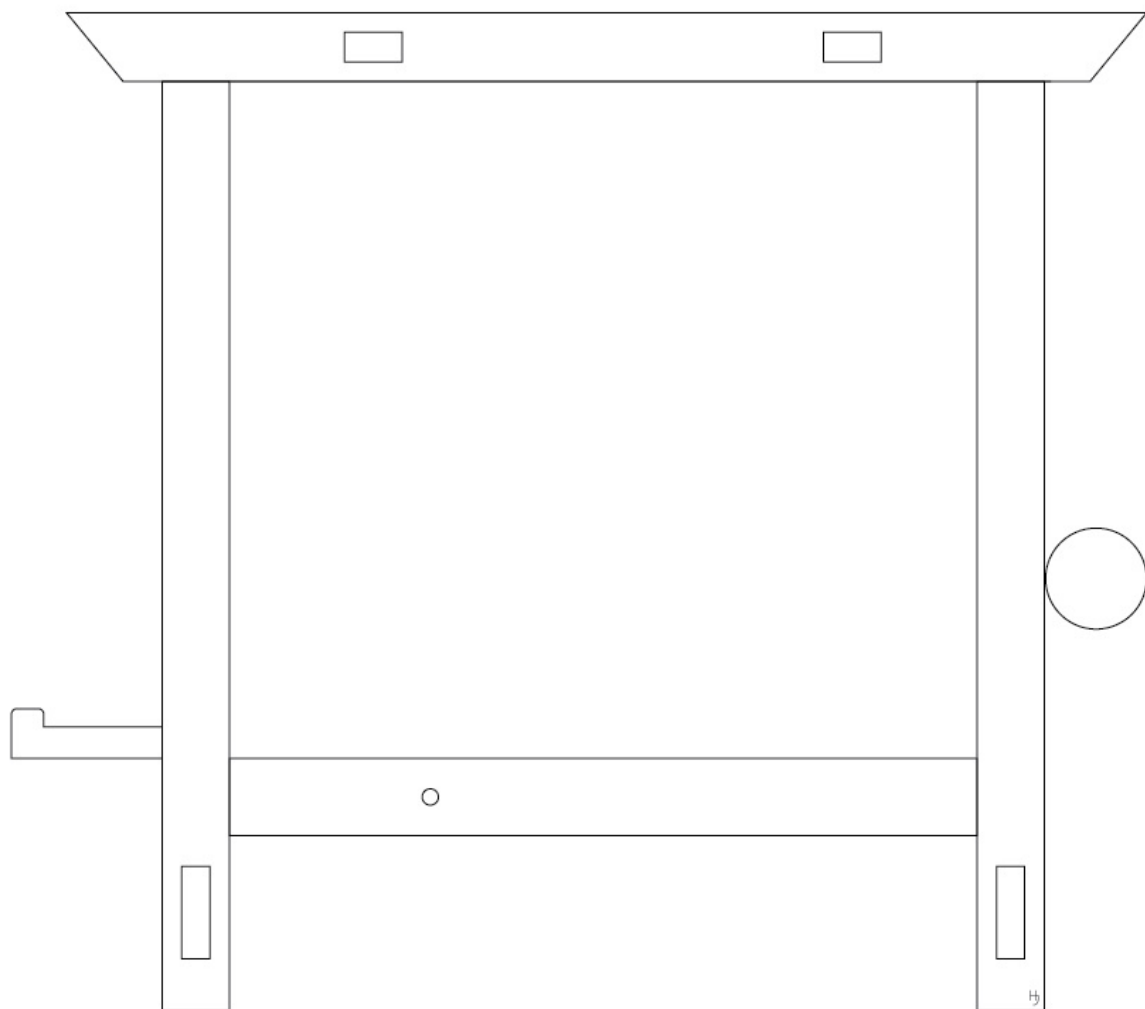

Fig. 8: Profiltegning af sidestykke af type 2 - helrammevæv med symmetriske standere. Profiltegningen har udgangspunkt i væv nr. 8851 fra Vembgården på Frilandsmuseet. Tegningen er udført af Helene Lilje Jensen.

Type 3: Helrammevæv med asymmetriske standere

Konstruktionen er udformet som en ramme, hvor sidestykkerne består af to høje standere, en fremstander og en bagstander, de er forbundet af en planke nederst og en toprem øverst. Standerne er asymmetriske, dvs. de er bredere ved foden og via en bue midt på bliver de smallere foroven. Bagstanderne har en udskæring, hvori bagbommen er placeret. Vævene har hængende slagbord, der er placeret udvendig på væven. Brystbommen er i de fleste tilfælde tappet ind i selve forstanderne. Trampfæstet er monteret i nederste, bagerste slå. Bagbom og tøjlbom har rille og bagbommens palhjul er placeret indvendig i væven. Der er 4 væve af denne type. To af vævene har haft knæbom og en af vævene har haft mulighed for at flytte bagbommen ned i gulvhøjde i bomknægte monteret på bagstandernes bagside. Hermed har en strøgbom/strækbom kunnet tilføjes på bagbommens oprindelige plads. En af vævene har et særligt udformet trampfæste¹¹. Tramperne er monteret i skråkanten af den nederste, bagerste slå. Der er sideskamler påvist på to af vævene, heraf kan det ene være eftermonteret. En væv har kun plads til 4 tramper, mens en anden væv har en gaffel til 5 tramper og to væve har et trampfæste med en gaffel, der ikke angiver et bestemt antal tramper. En væv har en særlig montering af slagbordet i topremme. Vævenes højde varierer mellem 161 cm og 178 cm med en længde mellem 140 cm og 177 cm, og en vævebredde på 121 cm til 124 cm. De fire væve er: HAM 1456, HAM 0055 og HAM 2977 fra Museum Sønderjylland samt Barsøvæven fra Frilandsmuseet.

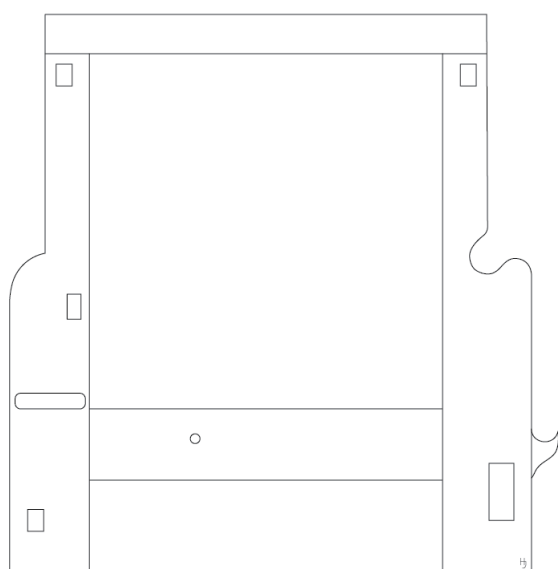

Fig. 9 og 10: Profiltegning og foto af sidestykke af type 3. Typen er udskilt pga de asymmetriske standere. Den fotograferede væv som profiltegningen er baseret på er HAM 0055 fra Museum Sønderjylland. Fotograf Ditte Krøner. Tegningen er udført af Helene Lilje Jensen.

¹¹ HAM 0055 fra Museum Sønderjylland

Type 4: Bagstandervæv med to høje bagstandere

Konstruktionen er udformet som en halv ramme, hvor rammen har fuld højde bagtil i væven, men er åben fortil, da fremstanderen kun er lav eller halvhøj. Sidestykkerne består af to bagstandere i fuld højde og en halvhøj fremstander. Standerne er tappet ned i en fodrem og op i en toprem. Mellem fremstander og midterste bagstander er placeret en planke hvori knæbom og tøjebom er monteret. Topremmen ender som en gavlarm, hvor den skeldannende del og et slagbord er ophængt. Bagbommen er placeret i bomknægte på ydersiden af bagstanderen – disse kan justeres i højden. Trampfæstet er monteret i nederste, bagerste slå. Endnu en slå øverst mellem de to bagstandere holder sidestykkerne sammen. Der er kun to væve af denne type i den gennemførte registrering, men typen med de to høje bagstandere der giver fuld adgang ind i væven for at kunne binde trampe, skamler og skafter sammen, er velkendt fra de tre største Skandinaviske væveproducenter i det 20. århundrede, Lervad, Öxabäck og Glimåkra¹². Vævenes højde varierer mellem 160 cm og 168 cm med en længde på henholdsvis 180 cm og 175 cm. Vævebredden ligger på 129 cm og 125 cm.

De to væve er nr. 17.387 i Dörrödhuset og væv u. nr. i Tvillingegården. Begge fra Frilandsmuseet.

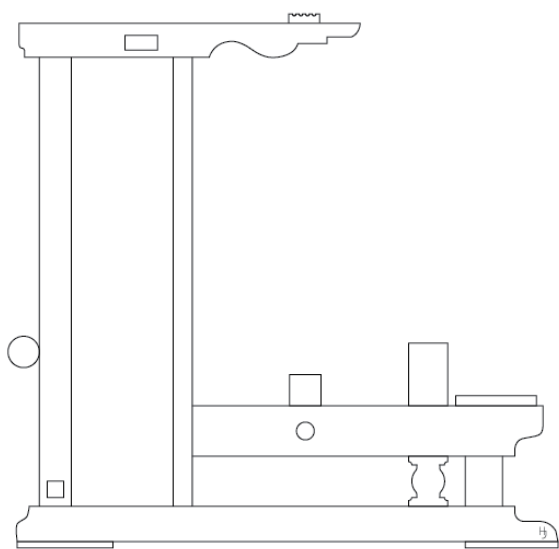

Fig. 11 og 12: Profiltegning og foto af sidestykke af type 4. Typen er udskilt fordi den har dobbelt bagstander. Begge bagstandere går fra bund til top. Den fotograferede væv, som profiltegningen er baseret på, er væv nr. 17.378 fra Dörrödhuset på Frilandsmuseet. Tegningen er udført af Helene Lilje Jensen. Foto: Ditte Krøner.

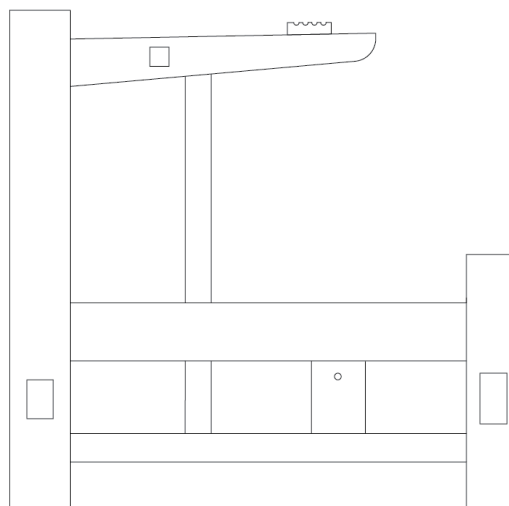
12 Lervad væve nr. 66 og 666 i kataloger fra 1950'erne og tidligere, samt væve 2 og 4 i serien fra 1970'erne. Glimåkra standard <https://www.gavlimakra.se/vavstolar-tillbehor/>, og Ulla Cyrus fra Öxabäck <https://vaevhuset.dk/shop/20-vaeve/63-ulla-cyrus-fra-oxaback---bestilling/>.

Type 5: Bagstandervæv med støttestolpe

Konstruktionen er udformet som en halv ramme, hvor rammen har fuld højde bagtil i væven, men er åben fortil, da fremstanderen kun er lav eller halvhøj. Sidestykkerne består af en høj bagstander og en halvhøj fremstander, der er forbundet af planker. En gavlarm er tappet ind i bagstanderen. En støttestolpe er placeret mellem planken og gavlarmen i den bagerste del af væven. Trampfæstet er monteret i den nederste, bagerste slå. Brystbommen er monteret i fremstandernes overkant. Den skeldannende del og slagbordet er ophængt på gavlarmene. Der er registreret fire væve af den type i projektet og de har alle forskellige detaljer. På nogle af vævene forekommer elementer som strøgbom/strækbom, knæbom og eftermonterede sideskamler. Vævene kan også være ombyggede fra trissevæve til kontramarch eller endda med sat sammen med vævedele fra en Lervad-væv (som den såkaldte strandingsvæv fra Hjerl Hede). Flere væve har spor af maling eller lakering. Vævene har som regel indbygget bænk. En væv, den fra Hallandsgården på Frilandsmuseet, har flere elementer, der afviger fra de andre i gruppen og den kan tilhøre en type som slet ikke repræsenteret yderligere i dette materiale. Uden for registreringen har vi kendskab til en væv, der næsten identisk med den røde væv fra Hjerl Hede.

Væve nr. 434 – strandingsvæven, u. nr. den røde væv samt u. nr. trissevæv i brug fra Hjerl Hede. Væv N149 – Hallandsgården fra Frilandsmuseet.¹³

Fig. 13, 14 og 15: Profiltegning af sidestykke og to fotos af type 5. Typen er udskilt som en dobbelt bagstander, men det er kun den bagerste bagstander der går fra bund til top. Den anden bagstander har mere funktion som en støttestolpe for gavlarmen. Profiltegningen er baseret på fotoet af den røde væv uden nr. fra Hjerl Hede. Fotoet af væv nr. 434 fra Hjerl Hede er et eksempel på en væv, der er sammenbygget eller måske ombygget med dele fra en Lervadvæv. Tegningen er udført af Helene Lilje Jensen. Foto: Flemming Lundholm.

¹³ En 5. væv som ikke officielt er medtaget i registreringen er en blå væv næsten magen til den røde væv fra Hjerl Hede. Denne blå væv står på loftet i Væveværkstedet på Saglandet Lejre og har tilhørt den første væver ansat der, Ninna Rathje.

Type 6: Bagstandervæv med hængende slagbord

Konstruktionen er udformet som en halv ramme, hvor rammen har fuld højde bagtil i væven, men er åben fortil, da fremstanderen kun er lav eller halvhøj. Sidestykkerne består af en høj bagstander, hvor en gavlarm enten ligger ovenpå standeren eller er tappet ind i siden på standeren. En planke, der i nogle væve er skrånstillet, forbinder bagstander med fremstanderen. Brystbom ligger ovenpå fremstanderen. Nederste, bagerste slå er trampfæstet, og nederste, forreste slå er udformet som en fast bæk. Bagbommen er placeret i udskæringer på bagsiden af bagstanderen. En slå øverst er placeret tæt på bagstanderen og forbinder de to sidestykker. Gavlarmene bærer den skeldannende del og et hængende slagbord. Slagbordet er som regel ophængt indvendig i væven, men i et tilfælde er det ophængt udvendigt på sidestykkerne og giver dermed mulighed for en større vævebredde¹⁴. Ingen sideskamler, knæbom (en knæbom på væven fra Ejsing kan være monteret senere) eller strøgbom/strækbom. Der er kun registreret tre væve af denne type - de to af vævene har en proveniens til Sverige. Målene på de tre væve varierer meget. Den højeste af vævene er væven fra Hjerl Hede med en højde på 167 cm, en længde på 155 cm og en vævebredde på 122 cm. De to svenske væve varierer med 156 cm og 162 cm i højden, 131 cm og 160 cm i længden og 115 cm og 129 cm i vævebredde.

Væv N148 Tvillingegården fra Frilandsmuseet og væv nr. RMV 026-86x001 fra Museum Vestsjælland samt u. nr. væven fra Ejsing i Hjerl Hedes samling.

Fig. 16, 17 og 18: Tre eksempler på type 6 - bagstandervæv med hængende slagbord. Foto 1 er en svensk væv fra Tvillingegården på Frilandsmuseet. Fotograf Ditte Krøner. Foto 2 er en svensk væv, oprindeligt købt til landbrugsudstillingen på Ringsted Museum. Fotograf Kathrine Brandstrup. Foto 3 er en væv uden nærmere proveniens end at giver bor i Ejsing, fra Hjerl Hede. Foto: Flemming Lundholm.

14 Væv u. nr. væven fra Ejsing i Hjerl Hedes samling.

Type 7: Midtstandervæv med hængende slagbord

Konstruktionen er udformet med to lave standere for og bag og en høj stander i midten af væven som er underlag for ophængning af slagbord og den skeldannende del. Sidestykkerne består således af en halvhøj bagstander og en lavere forstander, der er forbundet af en planke, der kan være skråtstillet. Midtstanderen er tappet ned i planken og herpå er monteret en gavlbarm. Bagbom er monteret på bagsiden af bagstanderen. Brystbom er monteret i holdere placeret på planken. En øverste slå på midtstanderen forbinder de to sidestykker. Nederste, bagerste slå er trampfæstet. Der er ingen oprindelige sideskamler, knæbom og strøgbom/strækbom. Der er kun registreret en væv af denne type.

Væv u. nr. Judith Holm fra Hjerl Hede. Væven er indkommet fra Vinderup, men hvor den oprindeligt er "født" er ikke oplyst.

Fig. 19: Det ene eksemplar i registreringen på en væv af type 7. Væven er fra Hjerl Hedes samling. Fotograf Flemming Lundholm.

Type 8: Midtstandervæv med kasseformet understel og stående slagbord

Konstruktionen er udformet som et kasseformet understel med en overbygning i form af en stander sat midt på understellet. Både frem- og bagstandere er halvhøje og forbundet med planker. Mellemstykke indsat mellem to planker danner underlag for montering af tøjboom. Bagboom er monteret på understellets yderside. Midtstanderen bærer kun den skeldannende del, mens slagbordet er monteret i understellets yderside og er således stående. Trampfæstet er monteret i den nederste, bagerste slå. Der er registreret to væve af denne type og de er meget forskellige. Den ene er klart en kopi af en ældre Lervadvæv nr. 5/3 med opfoldelig bagboom¹⁵. Den anden, en noget ældre væv, har været brugt til ståltrådvævning. Derfor er sideskamler, montering af bomme og slåer forskellige. Vævene måler henholdsvis 127 cm og 122 cm i længden og har en vævebredde på 64 cm og 80 cm¹⁶.

Væv OKM S065x0007 fra Museum Vestsjælland og væv nr. 1450:51 ståltrådvæven fra Den Gamle By

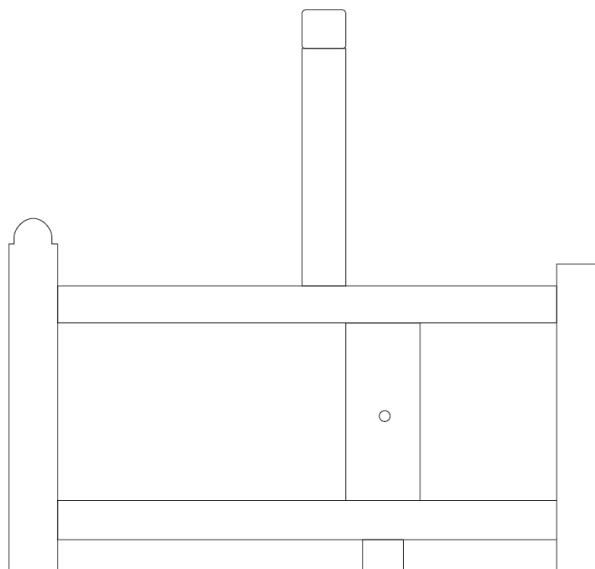

Fig. 20 og 21: Profiltegning af sidestykke af type 8. Fotoet viser et andet eksempel på en væv med midtstander. Typen er udskilt, da selve konstruktionen minder mere om et kasseformet understel. Det stående slagbord muliggør en meget spinkel overbygning, der kun skal bære selve det skeldannende system. Profiltegningen er baseret på væv nr. OKM S065x0007 fra Museum Vestsjælland og fotoet gengiver væv nr. 1450:51 fra Den Gamle By. Tegningen er udført af Helene Lilje Jensen. Foto: Ditte Krøner.

¹⁵ Lervad kataloger fra 1899 og frem til 1921. <https://www.traditionaltextilecraft.dk/lervad-loom-types>

¹⁶ Væv OKM S065x0007 fra Museum Vestsjælland med målene 122 cm i længde og 80 cm i vævebredde og væv nr. 1450:51 ståltrådvæven fra Den Gamle By med den mindste vævebredde på 64 cm og en længde på 127 cm.

Type 9: Fremstandervæv med hængende slagbord

Konstruktionen er udformet som en halv ramme, hvor rammen har fuld højde fortil i væven, men er åben bagtil, da bagstanderen kun er lav eller halvhøj. Sidestykkerne består af en fremstander hvorpå en gavlarm er monteret. En planke forbinder fremstanderen med en halvhøj bagstander. Trampfæstet er monteret i nederste, bagerste slå. Bagbom er monteret i enten udkæringer på bagstanderen eller i løse bomknægte, der kan justere højden af bagbommen. Brystbom er som regel monteret i metalbøjler på indersiden af fremstanderne. En fast bænk kan være monteret i bænknægte eller være en del af den nederste, forreste slå. Gavlarmene er underlaget for den skeldannende del og et hængende slagbord. Der er sideskamleholdere på nogle væve, men aldrig oprindelig knæbom eller strøgbom/stræbom. De væve, der har sideskamler, er alle væve, der har været sat op i en udstilling og sandsynligvis har været vævet på af "museumsvævere". Der er registreret 12 væve af denne type og de er fordelt på alle de besøgte museumssamlinger. Vævene varierer i højde fra 185 cm til 164 cm, i længde fra 185 cm til 143 cm og i vævebredde fra 119 cm til 125 cm.

Vævene nr. OKM S004x0024, SVM0547, KAM 2086 samt MHO 963 fra Museum Vestsjælland. Væv nr. ESM 1964-422 fra Museum Vest samt vævene nr. 6015 Lundagergården og væven i Tågenshuset på Frilandsmuseet. Væve nr. HAM 0999x001532 (VII) og HAM 1639x000054 (VI) samt den ene af de to væve fra Sønderborg fra Museum Sønderjylland. Væve nr. 139/34 vinkelgårdsvæven og nr. 537 den ukomplette væv fra Hjerl Hede samt vævene nr. 1172:76 og nr. 51:21 fra Den Gamle By.

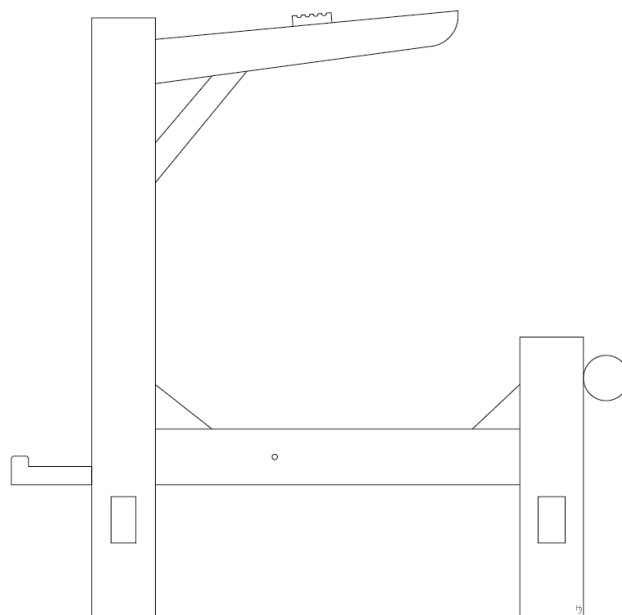

Fig. 22 og 23: Profiltegning af sidestykke af type 9. Fotoet viser en væv af type 9, der dog har et par karakteristika der afviger fra den væv profiltegningen er baseret på. Gavlarmens montering på fremstanderen og bagbommens montering på bagstanderen. Profiltegningen er baseret på væv nr. 6015 fra Lundagergården på Frilandsmuseet og fotoet er væv nr. OKM S004x0024 fra Museum Vestsjælland. Tegningen er udført af Helene Lilje Jensen. Foto: Kathrine Brandstrup

Opsamling

Af de 9 typer er det den sidste type 9, fremstandervæve, der er flest af i materialet og det er også den type hvor de enkelte væve har flest fælles træk. Ifølge Nyberg er fremstandervæven en vesteuropæiske type, der især har været brugt i Nederlandene¹⁷. Fremstandervæven optræder heller ikke i Nybergs oversigt over svenske væve. Helrammewæven bliver af Nyberg defineret som en håndværkervæv og den indgår heller ikke i den svenske oversigt med undtagelse af Skåne, hvor helrammewæven har været brugt som husholdningsvæv¹⁸. Helrammewævene er i vores undersøgelse fordelt på tre typer hvoraf kun type 3 er uniform, hvad de enkelte væve angår. Vi har forsøgsvis kaldt den en sønderjysk type, da de 4 væve alle er fra det sønderjyske område. Sidestykkerne har et distinkt udtryk med de asymmetriske standere. Type 2 helrammewæve med symmetriske standere er en lidt mere diffus type og vævene af denne type er registreret flere steder fordelt over hele landet. Vævene af denne type har flere detaljer der varierer mellem de enkelte væve, men fælles for dem er, at de er ret spinkle i træværket. Spinkelt træværk ses til gengæld ikke i den sidste variation af helrammewæve - type 1. Her er vævene generelt store både i ydre mål og hvad angår tømmerdimensionerne. Vævene synes i denne gruppe at være bygget til at have en harniskrustning eller plads til mange skafter, og er dermed væve, hvor komplicerede mønstre såsom damask og drejl kan væves på. I denne undersøgelse er der også tre forskellige typer af bagstandervæve. Type 6 kan betegnes som den simpleste form for bagstanderkonstruktion, mens type 4 og 5 begge har dobbelte bagstandere. Type 4, der minder mest om den moderne væv produceret af de tre største væveproducenter¹⁹ i 1900-tallet, har to høje standere bagerst i væven, mens type 5 er konstrueret med en støttestolpe som den anden bagerste stander. Nyberg mener, at bagstandervæven har været brugt i Vesteuropa siden 1500-tallet²⁰ og den fremgår også af en fransk encyklopædi fra 1772²¹. Væven bliver den mest almindelige traditionelle væv i Nord- og dele af Østeuropa. I Norge kendes en bagstandervæv med årstallet 1668²² og en søgning på "vevstol" på Digitaltmuseum.no giver et indtryk af at bagstandervæve er hyppigt forekommende på norske museer. I Nybergs studier af svenske væve er det forskellige variationer af bagstandervæve og midtstandervæve, der har været de fremherskende typer i Sverige²³. Midtstandertypen kendes fra afbildninger allerede fra middelalderen²⁴, men den er ikke særlig fremtrædende i vores undersøgelse. Den ene væv af type 7 der er registreret har ingen gode proveniensoplysninger og det kan ikke afvises at den faktisk er fra Sverige, hvor Nyberg har dokumenteret ret mange midtstandervæve²⁵. Type 8 med kasseformet understel og stående slagbord genfindes i Lervad-virksomhedens vævetyper. Af de første oprindelige vævetyper fra Lervad er nr. 2 og 3 (1899) af midtstandertype, der har hængende slagbord²⁶. Til gengæld har Lervads væv nr. 4 af finsk oprindelse stående slagbord²⁷ og Lervad lancerer i starten af 1900-tallet en helt ny væv, som Anders Lervad selv har designet og udtænkt. Denne væv har stående slagbord, men i den første version fra 1899 er den høje

17 Nyberg 1974, s. 46

18 Nyberg 1974, s. 277.

19 Lervad, Öxabeck og Glimåkra

20 Et billede fra Jost Amman's Das Ständebuch trykt i Frankfurt am Main i 1568. https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Das_St%C3%A4ndebuch_%281568%29 hentet 18/3 2025.

21 Diderots og d'Alemberts Encyclopedie 1772.

22 <https://digitaltmuseum.no/011023139062/vevstol> hentet 18/3 2025.

23 Nyberg 1974, s. 277.

24 Nyberg 1974, s. 53.

25 Nyberg 1974, s. 271-272.

26 <https://www.traditionaltextilecraft.dk/lervad-loom-types> - loom no. 2 and loom no. 3 (a).

27 <https://www.traditionaltextilecraft.dk/lervad-loom-types> - loom no. 4.

stander en bagstander²⁸. I 1932-kataloget bliver konstruktionen til et kasseformet understel med en stander ca. midt på²⁹. Af de to registrerede væve af type 7 er det i virkeligheden kun én, som er registreret fra Museum Vestsjælland, som kan sammenlignes direkte med Lervad-vævene. Men den ligner til gengæld også Lervad så meget, at man kan spekulere på, om det er en kopi. Den anden væv af type 7 er den såkaldte ståltrådvæv fra Den Gamle By, der på alle måder er unik i denne undersøgelse, og som det vil være interessant at finde paralleller til enten i andre danske museumssamlinger eller i samlinger udenlands.

Ud fra de registrerede væve og den fremsatte typologi kan der ikke konkluderes noget definitivt om udviklingen af vævetyperne over tid. Det er kun et fåtal af vævene, hvor der findes indskrifter på selve væven, der kan indikere et brugstidspunkt. Nogle gange ses to årstal på samme væv. Ind imellem kan proveniensoplysninger give en ledetråd til en ejer og dermed en datering, men mange væve, der er indsamlet i starten af 1900-tallet, har ingen eller få oplysninger. Fremstandervævene har dog måske en tendens til at være de ældste (nogen kan via inskriptioner dateres tilbage til 1700-tallet eller til starten af 1800-tallet), mens bagstandervævene af typerne med støttestolpe og dobbelt bagstander generelt måske er yngre. Bagstandervæv nr. 434 - væven af strandingstræ fra Hjerl Hede, har dog inskriptionen 1785. Væven fra Hallandsgården på Frilandsmuseet er ligeledes ældre og dateret til 1786. Helrammewævene af den store kraftige type især dem med jacquardmaskiner er fra første halvdel af 1800-tallet og frem³⁰. Helrammewæven fra Museum Vestsjælland KAM 2088 har inskriptionen 1853. Ståltrådvæven fra Den Gamle By er dateret til 1848 på baggrund af ejeren af væven. Ingen af vævene er dendrokronologisk daterede, men det vil være oplagt at føre det i et fremtidigt forskningsprojekt.

Perspektiver til videre undersøgelser

Det kan diskuteres, hvorvidt de 9 vævetyper er klart stringente, da nogle af typerne måske nærmere kan klassificeres som undertyper. På kort sigt kan museerne bruge systemet til at indplacere de væve, de - for nuværende - har i deres samlinger. På længere sigt er ambitionen, at det skal være muligt for museerne at indsamle væve med rod i proveniens og typologi.

For et mindre forstudie som dette vil der altid være en risiko for, at den statistik, vi har fundet med en lille overvægt af fremstandervæve vil ændre sig ved et større studie. Det er også sådan at museerne med al sandsynlighed ikke har indsamlet de væve, der statistisk var flest af i samfundet på et givent tidspunkt, men nærmere har indsamlet, hvad der mere eller mindre tilfældigt blev tilbudt dem, eller som er fulgt med, når f.eks. Frilandsmuseet har indsamlet hele gårde.

I det videre arbejde vil vi gerne arbejde med at perspektivere vævetyperne i forhold til hvem der fremstillede vævene?, hvem der brugte vævene - mænd eller kvinder? og hvordan håndværket - altså viden om vævning - er blevet overført fra væver til væver, fra generation til generation?

Litteratur

Aastrup Rømer, Thomas, Hvad er kundskaber?, <http://www.thomasaastruproemer.dk/hvad-er-kundskaber.html>

Andersen, P. (1955) Vævning (Redegørelse og Spørgsmål). *Udvalg for Folkemaal's*

28 <https://www.traditionaltextilecraft.dk/lervad-loom-types> - loom no. 5 (a)

29 <https://www.traditionaltextilecraft.dk/lervad-loom-types> - loom no. 3 (b)

30 Jacquardmaskinen kommer til Danmark omkring år 1830. Fabrikken Køng får jacquardmaskiner i 1831. Schovsbo 2020

Publikationer Serie C 10. Copenhagen: J. H. Schultz Forlag.

Andersen, P. (1982) *Væven Udvikling – funktion*. Borgen.

Bender Jørgensen, Lise. "Archaeological Textiles between the Arts, Crafts and Science." In: NESAT IX, Archäologische Textilfunde – Archaeological Textiles, edited by Antoinette Rast-Eicher, Renata Windler and John Peter Wild, 8-11. Ennenda: ArcheoTex, 2007a.

Diderot, Denis et Jean Le Rond d'Alembert L'Encyclopédie ou Dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers, 1772.

Geijer, A. (1979) *A history of Textile Art*. London.

Havsteen-Mikkelsen. Mette Eriksen, Højskolevævning & Kvindeliv i Askov - med nordiske islæt, Rhodos 2025

Nyberg, G. G. (1974) *Lantheimmens vävstolar Studier av äldre redskap för husbehovsvävning*. Stockholm.

Strandgård, O., Museumsbogen 2010

Strömberg, E., Geijer, A., Hald, M., Hoffmann M. (1974) *Nordisk Textilteknisk terminologi Förindustriell vävnadsproduktion*. Stockholm.

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Das_St%C3%A4ndeBuch_%281568%29

<https://digitaltmuseum.no/011023139062/vevstol>

Schovsbo, P.O. 2020: *Køng Fabrik 1774-1924*. Køng 2020.

Komplet oversigt over de registrerede væve fordelt på museum

Hjerl Hede	
Væv nr. 139/34 der engang stod i Vinkelgården	Type 9, fremstandervæv
Væv nr. 537 - en ukomplet væv	Type 9, fremstandervæv
Væv u. nr. fra Vinderup	Type 7, midtstandervæv med hængende slagbord
Væv u. nr. fra Ejsing.	Type 6, bagstandervæv med hængende slagbord
Væv nr. 434 – strandingsvæven	Type 5, bagstadervæv med støttestolpe, ombygget
Væv u. nr. den røde væv	Type 5, bagstandervæv med støttestolpe
Væv u. nr. trissevæv i brug.	Type 5, bagstandervæv med støttestolpe
Væv u. nr. - damaskvæven fra Dansk Landbrugsmuseum	Type 1, helrammevæv med harniskrustning, ombygget fra ældre fremstandervæv

Væv nr. 43/67	Type 2, helrammevæv med symmetriske standere
Museum Sønderjylland:	
Væv nr. HAM 0999x001532 (VII)	Type 9, fremstandervæv
Væv nr. HAM 1639x000054 (VI)	Type 9, fremstandervæv
Væv nr. HAM 0999x001456	Type 3, helrammevæv med asymmetriske standere
Væv nr. HAM 1639x000055 (V6)	Type 3, helrammevæv med asymmetriske standere
Væv nr. HAM 0999x002977	Type 3, helrammevæv med asymmetriske standere
Væve nr. MSS 959G fra Sønderborg	Type 9, fremstandervæv
MSS 07169x00053 fra Sønderborg	Type 1, helrammevæv med mulighed for harniskrustning, dog uden nogen rustning er bevaret.
Væv nr. HAM 0999x001461 (VIII)	Type 1, helrammevæv med mulighed for harniskrustning, evt. ombygget fremstandervæv
Væv nr. HAM 0999x002976 (VIII), den ødelagte	Type 2, helrammevæv med symmetriske standere
Museum Vest:	
Væv nr. ESM 1964-422 fra Esbjerg	Type 9, fremstandervæv
Den Gamle By:	
Væv nr. 1172:76	Type 9, fremstandervæv
Væv nr. 51:21	Type 9, fremstandervæv
Væv nr. 1450:51 ståltrådvæven	Type 8, midtstandervæv med stående slagbord
Væv nr. 538:53 Anton Hermansen's væv	Type 1, helrammevæv med harniskrustning

Væv nr. 2325:51 Køng-væven	Type 1, helrammevæv med harniskrustning
Frilandsmuseet:	
Væv nr. 6015 i Lundagergården	Type 9, fremstandervæv
Væv nr. N156? i Tågensehuset	Type 9, fremstandervæv
Væv N148 Tvillingegården	Type 6, bagstandervæv med hængende slagbord
Væv N149 i Hallandsgården	Type 5, bagstandervæv med støttestolpe
Væv nr. 17.387 i Dörrödhuset	Type 4, bagstandervæv med to høje bagstandere
Væv u. nr. i Tvillingegården	Type 4, bagstandervæv med to høje bagstandere
Væv nr. 2903 i Barsøgården	Type 3, helrammevæv med asymmetriske standere
Væv nr. 8851 i Vembgården	Type 2, helrammevæv med symmetriske standere
Væv nr. 6016 i Tystruphuset	Type 2, helrammevæv med symmetriske standere
Museum Vestsjælland:	
Væv nr. OKM S004x0024 fra Odsherred	Type 8, midtstandervæv med stående slagbord
Væv nr. SVM0547 fra Sorø	Type 9, fremstandervæv
Væv nr. KAM 2086 fra Kalundborg	Type 9, fremstandervæv
Væv nr. MHO 963 fra Holbæk	Type 9, fremstandervæv
Væv nr. OKM S065x0007 fra Odsherred	Type 9, fremstandervæv
Væv nr. RMV 026-86x001 fra Ringsted	Type 6, bagstandervæv med hængende slagbord
Væv nr. KAM 2088 fra Kalundborg	Type 1, helrammevæv med mulighed for harniskrustning